

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO

Org.nr. 975 615 308

Bank 7058.05.99611

leder@nofoa.no

www.nofoa.no

Til

Nesodden kommune
Plan- og bygningsavdelingen
postmottak@nesodden.kommune.no

Deres ref.nr.:

Vårt ref.nr.

Oslo, 30. mars 2011

Høringssvar vedrørende forslag til kommuneplan 2011-2023

Sammendrag

NOF OA (Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus) og Norsk Ornitologisk Forening Nesodden lokallag (NOF Nesodden) er svært tilfreds med at Nesodden kommune har prioritert sikring av Nesoddmarka, flomsoner og en betydelig del av de biologisk viktige naturområdene langs kysten. Foreningen har konkrete og velbegrunnede forslag om utvidelse av Nesoddmarka til å inkludere kulturlandskapet i øst, flere forbindelser mot kysten og mod sydvestre del av Nesodden. Vi mener også at det er svært viktig at kommunen verner Tomåsan og andre verneverdige kommuneskoger, Røerområdet, flere våtmarksområder og at flere av de foreslåtte verneområder langs kysten utvides.

Til tross for at kommunen har tatt flere viktige reguleringsgrep er målsetningene om ivaretagelse av biologisk mangfold i kommuneplanens samfunnsdel er dette i liten grad fulgt opp i praksis. Tiltakene som kommuneplanen åpner for vil i stor grad vil forringe kommunens biologiske mangfold. Mange av de biologisk verdifulle områder, og viktige biologiske sammenhenger ved Varden, Skoklefall og Fagerstrand, foreslås bygd ned. Utbyggingsområdene ved Berger, Sandvoll, Persilengtjern, Fagerstrand og Nordre Spro er spesielt uheldige da de medfører omfattende inngrep i svært verdifulle områder for biologisk mangfold. Det er nødvendig å gjøre vesentlige endringer i kommuneplanens forslag til *bebyggelse og anlegg* for at verdiene som er fastsatt i kommuneplanens tekstdel skal ivaretas. Det bør kreves omfattende «kompenserende» tiltak for biologisk mangfold dersom noen av utbyggingsområdene tiltakene realiseres, for eksempel restaurering av våtmark- og kulturlandskap, strengt vern og skjerming av gjenværende naturområder.

Vi savner fastsettelse av helt nødvendige tiltak for å få løst viktige naturforvaltingsoppgaver, som forbedret kartlegging av kommunens naturverdier, handlingsplan for ivaretagelse av biologisk mangfold og økt ressurser/kompetanse innen naturforvaltningen i kommunens administrasjon. Vi savner også synliggjøring av hvordan bestemmelsene i naturmangfoldloven ivaretas i kommuneplanen og oppfølgingen av kommuneplanen.

Kommentarer til tekstdelen

NOF er svært tilfreds med at Nesodden kommune har prioritert ivaretagelse av biologisk mangfold i kommuneplanens samfunnsdel. Denne prioriteringen fremgår tydelig i visjon og to verdier, som er meget godt formulert (*Økologisk balanse og Nærhet til naturen*):

For å sikre at disse kvalitetene blir ivaretatt er det nødvendig at en vekstkommune som Nesodden gjør klare valg i kommuneplanenes arealdel. Valg som hindrer at utbygging og andre tiltak ødelegger disse verdiene i fremtiden, i et langsiktig perspektiv. Vi ser ofte at ulike samfunnsbehov brukes som i en kortsiktig argumentasjon for å bygge ned verdifulle naturområder. Dette skjer sakte men sikkert, bit for bit, og uten at man ser hvilke konsekvenser dette får før det har gått flere tiår. Til slutt er naturområdene som man skulle ivareta delt opp i små deler, og leveområdene for mange planter og dyr er borte. En slik manglende prioritering av naturverdier samsvarer ikke med de verdiene som kommuneplanens samfunnsdel nå søker å ivareta.

Skal en slik vektlegging av natur og grønne verdier ha hensikt er det nødvendig med en konkretisering og vektlegging i arealplanens samfunnsdel. Hensyn til natur og grønne verdier fremgår tildels i «Innsatsområder og mål» (kap 3) og viktige prinsipper er vektlagt i planbeskrivelsen (kap 6), men er ikke konkretisert i «Handlingsprogram» (kap 4). Det er behov for noe sterkere vektlegging av natur og grønne verdier i kommuneplanens samfunnsdel, og en konkretisering av hvordan disse verdiene skal tas vare på i et langsiktig perspektiv. Vi savner fastsettelse av helt nødvendige tiltak for å få løst viktige naturforvaltingsoppgaver, som forbedret kartlegging av kommunens naturverdier, handlingsplan for ivaretagelse av biologisk mangfold og økt ressurser/kompetanse innen naturforvaltningen i kommunens administrasjon.

Gjennom prioriteringen som er fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel må det forventes at det er tydelig i arealdelen (kart) at naturens behov settes aktivt i høysetet. For å finne ut om kommuneplanens arealdel følger opp de verdiene som er fastsatt i samfunnsdelen må man spørre seg *Hva skal til for at vi fortsatt har økologisk balanse og nærhet til naturen med unike naturkvaliteter?* Vi mener følgende to grep er de viktigste for å sikre økologisk balanse og unike naturkvaliteter:

- 1. Opprettholde sammenhengende naturområder slik at dyrelivet kan bevege seg mest mulig fritt uten å bli hindret av veier og byggeområder (landskapsøkologisk grep).** Det er i denne sammenheng nødvendig både å sikre en mest mulig sammenhengende kystsoner, sikre store helhetlige jordbrukslandskap og sikre sammenhengende skogsområder fra Nesoddmarka til kysten og fra Tangen til Frogn. Dette viktigere på Nesodden enn i de fleste andre kommuner, fordi halvøyas geografi og dagens veier og utbyggingsområder gjør dyrelivet spesielt sårbart for oppdeling av natur.
- 2. Verne verdifulle naturmiljøer (bevaringsgrep).** Det er i denne sammenheng nødvendig at biologisk verdifulle naturmiljøer og kulturlandskap settes av til et formål som forhindrer nedbygging og annen ødeleggelse. De verdifulle områdene må sikres gjennom regulering til bevaringsformål. Det er viktig at Nesodden kommune går foran med et godt eksempel gjennom å verne de naturområdene som de eier.

NOF OA og NOF Nesodden mener at kommuneplanenes arealdel må styrkes både med henblikk på landskapsøkologiske grep eller et tilstrekkelig bevaringsgrep (se under *kommuneplanens arealdel*). Viktige prinsipper er vektlagt i planbeskrivelsen (kap 6, *Prinsipper for utbygging og bevaring*) og bestemmelsene om biologisk mangfold (§ 6 i planbestemmelsene), men er i begrenset grad fulgt opp i arealplanen (kart). Det er gjort flere viktige grep i *Forslag til endringer i kommuneplanens arealdel* (kap 8), men disse oppveies av svært negative konsekvenser som følge av nye byggeområder og videreføring av byggeområder som har store naturverdier og som ligger inne i eksisterende kommuneplan. Konsekvensene for miljø (kap. 9 og vurderingene i forslag arealbruksendringer i kommuneplanen) er ikke tilfredsstillende ivaretatt, siden kommunens

kartlegging av biologisk mangfold er ufullstendig. Flere av områdene der det står angitt «ingen registreringer» under Naturverdier og biologisk mangfold kan ved nærmere kartlegging vise seg å være biologisk verdifulle.

Det er ikke synliggjort hvordan bestemmelsene i naturmangfoldloven ivaretas i kommuneplanen og oppfølgingen av kommuneplanen.

Kommuneplanen legger i betydelig grad opp til oppsplitting av sammenhengende naturområder og nedbygging av biologisk verdifulle natur. For at kommuneplanens verdigrunnlag skal ivaretas er det derfor behov for vesenlige endringer i kommuneplanens arealdel. Dette gjelder både plassering av utbyggingsområder, omfang av utbyggingsområder og aktiv sikring av ulike naturområder og kulturlandskap. Kommuneplanen legger opp til fortsatt omfattende boligbygging og befolkningsøkning. Siden boligutbygging, og andre tiltak som følger av befolkningsveksten, er blant de største truslene mot bevaring av biologisk mangfold på Nesodden er det viktig at nye arealer for boligutbygging begrenses i vesentlig grad.

Kommentarer til Arealdelen (kart)

Bebyggelse og anlegg

– Oppsplitting av store sammenhengende naturområder og biologisk verdifulle naturmiljøer

Kommuneplanens arealdel tilrettelegger for helt eller delvis **oppsplitting av flere viktige sammenhengende naturområder**, noe som er svært uheldig for dyrelivet i et landskapsøkologisk perspektiv. Vi vil på det sterkeste fraråde følgende utbyggingsplaner:

- Stadig flere utbyggingsområder mellom Fagerstrand/Gjøfjell og Teigen, som kan føre til at naturområdene på sørvestre del av Nesodden og nordre Frogn blir adskilt fra resten av halvøya hvis Frogn kommunen legger opp til tilsvarende utbygging videre østover. Foreslått industriområde sydøst for Myklerud / syd for Veum er i denne sammenheng mest uheldig og er avgjørende at fjernes.
- Foreslåtte utbyggingsområder på Varden som vil medføre at man mister sammenhengende natur mellom Nesoddmarka og Oslofjorden lengst nord på Nesodden. Det er derfor avgjørende at utbyggingsområdet her avgrenses på en slik måte at denne forbindelsen opprettholdes.
- Foreslått utbyggingsområde på Skoklefall (A1-15, og område for offentlig tjenesteyting mot vest) vil gjøre at det bare blir en smal korridor mellom Nesoddmarka og Skoklefalltjernområdet. Kommuneplanens innskrenkning av naturområder kan ha svært negative konsekvenser for amfibier som vandrer mellom Skoklefalltjern og landsområdene syd for tjernet. Vi anser det som viktigst at foreslått utbyggingsområde A1-15 fjernes, særlig fordi dette området også kan ha verneverdier i seg selv (gammel barskog med død ved).

Omfattende boligutbygging ved Fagerstrand-området vil i tillegg føre til økt miljøbelastning på søndre Nesodden og ha negative klimaeffekter som følge av mer transport. Utbyggingen her bør derfor begrenses.

Kommuneplanens arealdel legger opp til **nedbygging av mange biologisk verdifulle naturområder**, til tross for at Planbestemmelsene i kommuneplanen sier at *Lokalitetene for biologisk mangfold skal sikres gjennom framtidige kommunedelplaner og/eller reguleringsplaner:*

- Boligbygging på Bergertoppen og andre utbyggingsområder i Bergskogen videreføres (verdifulle naturtyper og viltområder).
- Næringsbebyggelse på Sandvold videreføres og utvidet (N6) (Nasjonalt verdifullt kulturlandskap med bl.a. store eiker).
- Boligbygging øst for Persilengtjern, som berører kantsonen mot tjernet, videreføres (verdifull naturtype).
- Nedbygging av flere verdifulle naturtyper (A1-18, A1-19 m.fl.) ved Fagerstrand, samt omfattende arealbeslag av natur generelt og kystsonen spesielt. Tettstedet beslaglegger også verdifulle skogområder mot syd og øst som burde vært inkludert i hensynssonen for Nesoddmarka. Det svært rike fuglelivet i Lilleruddammen, som ikke tåler forstyrrelse, kan bli skadelidende.
- Boligbygging langs kystsonen ved Nordre Spro (verdifull edelløvsskog med mer.).
- Utbyggingsområder til offentlige tjenester nord, vest og sydøst for Skoklefalltjern, som for en stor del allerede er realisert (verdifulle naturtyper). Disse reguleringsområdene bør i det minste kunne begrenses vesentlig av hensyn til de verdifulle skogområdene rundt.
- Boligutbygging i deler av verdifull edelløvsskog nord for fredet eikeskog på Torvet.
- Gravlund i deler av verdifull edelløvsskog nordøst for Nesodden kirke.

Det bør kreves omfattende «kompenserende» positive tiltak for biologisk mangfold dersom noen av disse tiltakene realiseres, for eksempel restaurering av våtmark- og kulturlandskap, strengt vern av gjenværende naturområder og fortsatt inngjerding av Lilleruddammen.

Vi er også kritiske til at man legger opp til nedbygging av arealer som burde vært en naturlig del av Nesoddmarka, bl.a.:

- Utbyggingsplanene for Bjørnemyr skole medfører inngrep inn mot det biologisk verdifulle Toåsen-området.
- Utvidelse av idrettsområdet på Berger medfører inngrep i skogområdene mot vest.
- Bebyggelse i kulturlandskap ved Hokkholt der det er registrert en verdifull insektfauna (jmf. *Artsobservasjoner*).

Ved Fjellstrand legges opp til utbygging nært Nyborgdammene (A2-02 og A1-21), uten at konsekvenser for storsalamander er vurdert (egen forskrift under naturmangfoldloven er til høring).

Kommuneplanen sikrer ingen verdifulle naturområder i byggesonen, slik man har gjort for store deler av Nesoddmarka og langs kystsonen.

Det er ikke gjort en samlet vurdering av utbyggingsområdenes konsekvenser for natur. Men det er hevet over tvil at tiltakene i stor grad vil forringe kommunens biologiske mangfold. Det er nødvendig å gjøre vesentlige endringer i kommuneplanens forslag til *bebyggelse og anlegg* for at verdiene som er fastsatt i kommuneplanens tekstdel (økologisk balanse, nærhet til naturen) skal ivaretas. Kommunen kan med nåværende forslag ikke sies å være offensiv i forhold til å redusere miljøbelastningen eller at miljøperspektivet i forhold til biologisk mangfold er tydelig i kommunens handlinger. Forslaget til kommuneplan medfører at unike naturverdier og spennende dyre- og planteliv går tapt (jmf. verdiene i samfunnsdelen). For eksempel vil det nasjonalt verdifulle kulturlandskapet ved Rør bli skadet som følge av utbyggingen ved Sandvoll og utbyggingsområdene i Bergskogen og ved Fagerstrand vil medføre ødeleggelse av flere viktige naturmiljøer.

Landbruks-, natur-, og friluftsmål

– Sikring av Nesoddmarka, men ikke vern av Toåsen, kulturlandskap eller sikring av viktige sammenhenger

Nesodden kommune gjør et viktig valg ved å **sikre Nesoddmarka** som hensynsone for naturmiljø og friluftsliv. Dette vil hindre fremtidig nedbygging av de sammenhengende naturområdene sentralt på Nesoddlandet. Hensynssonen legger imidlertid ikke begrensninger på skogbruk, noe som er helt nødvendig for å ivareta biologisk mangfold i skog. Det er derfor uheldig at kommunen ikke har foreslått å videreføre båndleggingsområdet til naturvernformål for Toåsen. NOF OA og NOF Nesodden foreslår at kommunen går foran med et godt eksempel ved **administrativt vern av Toåsen og alle andre biologisk verdifulle naturtyper** på kommunens grunn.

Svært mange av verdiene man ønsker å ta vare på ved å opprette en hensynsone for Nesoddmarka finnes også i det mer varierte **kulturlandskapet**. Nesoddens mest unike landskap utenfor strandsonen er kulturlandskapet i øst. Her er åkerlandskapet iblandet edelløvsoger, dominert av eik. Vi mener dette viktige kulturlandskapet må hensyntas bedre i kommuneplanens arealdel, og foreslår at markagrensen utvides til også å gjelde kulturlandskapet på østsiden av Nesoddlandet.

NOF OA og NOF Nesodden savner spesielt sikring av det nasjonalt verdifulle og helhetlige kulturlandskapet på og rundt Røer. Dette området bør reguleres til spesialområde med fokus på biologisk mangfold, siden eikeskogen og kulturlandskapet rundt har unike kvaliteter for fugl og annet biologisk mangfold. Ett slikt vern bør også inkludere inntilliggende kulturlandskap på Sørby og Solberg, som har tilsvarende kvaliteter.

Det er også viktig at Nesoddmarka inkluderer flere **forbindelser ned til Oslofjorden**. For eksempel bør Nesoddmarka gå helt med til sjøen ved Varden, mellom Alvern og Fjellstrand (på begge sider av Ellingstadåsen), nord og syd for Spro og mellom Presteskjær og Bomannsvik.

Vi savner også forbindelsen mellom sydvestre Nesodden og resten av halvøya, som kan hindre at naturen på Nesodden blir en øy omgitt av utbygde arealer (se kommentarer under *bebyggelse og anlegg*).

Bruk og vern av sjø og vassdrag

– Sikring av verdifulle naturmiljøer langs kysten og flomsoner, som vi foreslår utvidet og supplert med flere områder

Det er svært positivt at Nesodden kommune sikrer viktige natur- og friluftsområder i kystsonen. Dette er for en stor del arealer som vi har et nasjonalt ansvar for å ta vare på.

Norsk ornitologisk forening **foreslår at flere naturområder med store naturverdier sikres** gjennom planen, bl.a.:

- Gruntvannsområdet Storeflu som er et svært viktig næringsøksområde for vannfugl.
- Nordre Skjælholmen, som har en viktig sjøfuglkoloni.
- Verdifulle kalktørrenger ved Rundholdtstranda nord for Sørby brygge (verdifulle naturtyper rapportert til kommunen).
- Kystsonen syd for Hornstranda (syd for A4-04-23) syd til forekomst av ertevikke.
- Flere verdifulle skogområder mellom Varden og Ellingstadåsen.
- Verdifulle kalktørrenger og eddelløvskog ved Nordre Spro.

Naturområdene bør mange steder utvides, spesielt ved at man sikrer en bredere sone langs land og rundt de biologisk mest verdifulle naturområdene. Dette vil hindre at tiltak i kantsonen mot naturområdene forringer områdene. Vi har følgende konkrete forslag til **utvidelse av naturområdene**:

- Naturområdet ved Solbakken er viktig at utvides videre vestover for å inkludere arealene her som er kartlagt som verdifull naturtype.
- Naturområdet ved Kjerringbukta foreslås utvidet vestover til å inkludere verdifull gammelskog videre østover og hele Gaupmyrdammen.
- Naturområdet ved Ommen (A4-03-04) er viktig at utvides vesentlig mot øst, til å inkludere naturtyper med meget store naturverdier.
- Større deler av Illjernet (A3-03-08), som til dels har nasjonale naturverdier, bør vernes.
- Nord for Hornstranda (A4-03-09) bør arealene helt ned til sjøen sikres.
- Landområdene rundt dammen på Nesoddtangen gård (A4-03-10) er viktig at inkluderer alle arealene mellom dammen og kysten og arealene frem til boligene og dammen. Hvis man skal kunne sikre overlevelse av amfibiene her er det nødvendig å verne så store landarealer rundt dammen som mulig. Også her bør større gruntvannsområder sijres mot nord og øst av hensyn til de store mengder vannfugl som bruker disse vannarealene til tider av året.
- Ved Tangenlaget (A4-03-11) bør Lagskjæret og gruntvannsområdene rundt, som er svært viktige for vannfugl, inkluderes.
- Ved Ursvikbukta (A4-03-12) er det viktig at strandsonene inne i bukta blir inkludert. Dette er svært verdifulle deler av gruntvannsområdet. Gruntvannsområdene bør også utvides til nord for Selskjær, siden disse arealene er viktige for ender og skarv m.fl..
- Naturområdet nord for Fjordvangen brygge (A4-04-35), som er sikret som friluftsområde, bør inkludere en bredere sone langs land for å få med den hele den rike edelløvslogen i bukta og kalktørringene nord for bukta.

– Det er for øvrig nødvendig at naturreservatet for Helvik brygge markeres i planen. Vi regner med at dette er en forglemmelse.

Det er også et viktig grep kommunen har gjort ved å sikre byggefrie **flomsoner** langs vassdrag. Disse sonene bør ha oppsettende virkning for vedtatte reguleringsplaner for å sikre kantsonene langs vassdrag (jf. vannressursloven). NOF Nesodden har nylig gjennomført kartlegging av verdifulle ferskvannsmiljøer for fugl. En del av disse er foreslått beskyttet som en del av hensynssonen for Nesoddmarka. Vi savner vern av øvrige verdifulle våtmarksområder, for eksempel Lilleruddammen, Krystalldammen og Røertjern.

Mvh

Håkan Billing
leder NOF OA

Bård Bredesen (sign.)
leder NOF Nesodden

Kopi til:
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
SABIMA